

The Project Gutenberg eBook of Sinivuokkoja Suomen salomailta, by Nestor Tanner

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Sinivuokkoja Suomen salomailta

Author: Nestor Tanner

Release date: September 26, 2011 [EBook #37541]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SINIVUOKKOJA SUOMEN SALOMAILTA ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

SINIVUOKKOJA SUOMEN SALOMAILTA

Kirj.

Nestor Tanner

Kokkolassa 1890,
J. J. Kloström'in kirjapainossa,
Tekijän kustantama.

SISÄLLYS:

Hän sai helposti rikkaan aviopuolison
Täytyy naida
Maisteri kesävieraana

HÄN SAI HELPOSTI RIKKAAN AVIOPUOLISON.

Tositapauksen mukaan kerrottu.

He olivat rakastuneet toisiinsa silmittömästi "korvia myöten", kuten sanotaan ja eihän se olekaan mikään ihmeitten ihme, koska aina Aatamin ajoissa asti on ollut tavallista, että nuorukainen ja neitonen rakastuvat toisiinsa, joista sitte romaanien kirjoittajat saavat ainetta teoksiinsa. Nämä rakastavaiset, joista nyt tuumaan lyhyesti mainita, antaisivat myös yksin kyllin aihetta kirjailijalle suurenmoiseen

romaanin. Ja jos todella olisin romaanin kirjoittaja, kyhäisin heistä jonkinlaisen kertomuksen tai muun semmoisen, vaan sitä en saata tehdä, vaikka minun täytyy näin vain jutella heistä uteliaalle yleisölle, kun en sitä salatakaan saata.

Neidon nimi oli Hanna ja nuorukainen nimeltään Kustaa. Molemmat olivat he kasvaneet meren jyrkällä rannalla. Kauan vannoivat he uskollisuutta ja rakkautta toisilleen, mutta tuo köyhyys näytti samassa hampaitansa ja uhkasipa lopettaa koko heidän uskollisuutensa; Kustaa oli kumminkin niin paljo lukenut ja kokenut ettei vallan toivottomuuteen kääntynyt, vaan lujalla suomalaisuudellaan Luojaan luottaen päätti koota varoja perhe-elämää varten ja aikoipa sentähden matkustaa Amerikan kultamaille, joissa niin moni on rikkautta saavuttanut.

Minä lähden kauaksi ulkomaille, ennen vihkimistämme, sanoi Kustaa Hannalle.

Mihin ulkomaille?

Amerikan maailman osaan.

Kyynel herahti Hannan heleänpunaisille kasvoille, kuullessaan tuon sanan. Täytyykö minun jäädä tänne ikävissäni suremaan, kuihtumaan ja kuolemaan?

Täytyy kyllä noin pari vuotta odottaa ja sitte saatamme alkaa onnellista yhdyselämää täällä Suomessa taikka jossakin toisessa maassa, ehkäpä tuolla puolla aavan valtameren.

Niin, mutta jos kuolet matkallasi eli siellä kaukaisessa maassa.

Pääsyt kuollut vuorostansa.

"Kun kuulet kuolleheksi,
Tee risti rantahan ja
Aallon tuomat luuni
Ne peitä santahan".

Mene siis Jumalan haltuun ja muista minua!

Sua muistan aina ... aina.

Laiva lähti siintävien merien yli eroittaen rakastavaiset ja Hanna jäi siis suruissansa ajattelemaan Kustaatansa ja miettimään sitä onnellista aikaa, jolloin saisi hellänä puolisona olla, elää ja kuolla.

Pian sai hän kirjeen, jossa Kustaa kertoi matkastansa ja monenlaisista tapauksista uudessa kohdissa. Se lohdutti Hannaa hetkeksi. Noin parin vuoden kuluttua sai hän Amerikasta Kustaan kutsumuksen matkustaa sinne. Tosin vallitsi hänessä ensin haikea ikävä — kotia ei hän hentoisi jättää eikä vanhempiansa. Halu kasvaa kuitenkin hänessä matkustamiseen. Saapuipa hänelle pian toinenkin kirje sisältäen vapaan matkapiletin.

Ei siis muuta, kun matkaan vaan.

Vihdoin lähtee Hanna laivalla, kauniin ilman suloisella säällä. Ei häntä enää rasita ikävä, ei pidätä kotirakkaus.

Hyvästi maani, hyvästi Suomi! En tuskin milloinkaan sinua nähdä saa. Tämän myrskyisen meren takana mulle uusi kotimaa aukeaa.

Siellä mun toivoni maa,
Siellä armaani kohdata saan.
Hyvästi nurmet ja laaksot,
Joissa monesti leikkiä löin!
Tää siintävä meri mun
Kauaksi vie. Siell' ehkäpä
Hautane mulle jo lie.

Näin huudahteli Hanna ja katseli kaukaisia Suomen rantoja, loistavia meren laineita, kauniita lintuparvia ynnä muita meren merkillisyyksiä.

Matkailijoita oli laivassa paljo. Hanna ei heitä tuntenut, eikä paljon tutustunutkaan. Hänellä oli muistoja ja unelmia. Jo hän juuri kuin eli muissa lämpymissä maissa, oli syövinänsä makeita hedelmiä, ja paljas toivo elähytti häntä koko matkan. Ilma pysyi myös jotenkin kauniina ja tuuli oli aina myötäinen, joten matka joutui ja tie lyheni. Kustaan oli määrä olla rannassa vartoomassa häntä, kun ei kokematon tyttö yksinään osaisi löytää häntä suuressa oudossa kaupungissa. Laiva rientää kovalla vauhdilla ja pian

pääseekin määrättyyn satamaan. Koko vuorokautta ennen on laiva tullut suureen Amerikan satamaan, jossa Hannankin oli jääminen laivasta ja seurata Kustaata.

Laivan liiallinen joutuminen oli kumminkin Kustaan ja Hannan tulevalle onnelle ikuisiksi turmioksi, kuten kohta kuullaan. Hanna nosti pienen arkkunsa rannalle ja ryhtyi odottamaan sulhastansa. Pitkäksi tuntui aika. Yksi ja toinen kysyi häneltä milloin milläkin kielellä yhtä ja toista. Suomalaiset kysymykset hän helposti ymmärtää, vaan ei muukalaisia. Kustaata ei vain kuulu. Huomena hän tietysti tulee. Täytyy siis olla rannassa huomiseen. Ikävältä tuntuu. Jos ei hän tulisikaan, olisin siten vallan petetty. Hän on saanut vissiin uuden ystävän ja unhotanut minun, köyhän tyttöraukan. Taas tulee muuan pulska herra Hannan luo, kysyy häneltä selvällä Suomen kielellä monenlaisista asioista. Herra huomaa tytön sieväksi ja järkeväksi.

Kysyypä vihdoin tahtoisiko hän suostua naimiskauppaan. Kyllä kai — — mutta en minä sentään tiedä. Olen niin outo.

Ei se haittaa mitään. Tosin on minulla vaimo, vaan eräällä toverillani ei ole ja hän haluaisi saada suomalaisen neidon aviopuolisokseen. Vähän ajan perästä tapaamme toisemme taas. Hyvästi siksi! Hän puristi Hannan kättä ystävällisesti ja meni matkaansa.

Hanna ei oikein ymmärtänyt koko kohtauksesta mitään. Ei hän ainakaan luottanut äskeisiin lupauksiin.

Hetken kuluttua tulevat jymisevällä jyrinällä uljaat vaunut kahden korskuvan hevosen vetäminä ja pysähtyvät juuri Hannan viereen, suureksi hämmästykseksi Hannalle.

Äsken mainittu ylhäinen herra suloisilla sanoillaan saa hänen vihdoin ymmärtämään asian ja astumaan vaunuihin. Huimaa vauhtia riensi Hanna vaunuissa, tietämättä minne, ja huumaavissa ajatuksissa oli hän juuri kuin unissaan. Komean kuudenkertaisen kivimuurin eteen seisahdivat vaunut ja matkustajat nousivat niistä. Hanna kummastellen, ihmetellen ja monenlaisilla ajatuksilla täytettynä tuskin itsekään tietäen, mitä tapahtui ja herrat hauskoina ja iloisina Hannaa huvittaen kävivät siihen suuren suureen palatsiin, semmoista ei Hanna koskaan ollut nähnyt, eikä edes ajatella saattanut. Kaikki oli hänestä vain pelkää unelmaa, kuin Jeppe Niilonpojalle taivaassa.

Ensimmäinen työ oli Hannalle sitte puhdistuminen ja pukeutuminen uusiin uljaihinkin vaatteisiin. Eipä isänsä ja äitinsä olisi häntä tunteneet niissä kauniissa vaatteissa, jotka hän yllensä puki. Ja sitte, se muu komeus huoneissa! Kaikkialla kiiltävää, loistavaa! Silmiä huikasi ja sydäimestä vihiasi koreus, kallis koreus, kaikki se kulta ja hopea, kuni kuninkaallisessa kartanossa vaan. Ne hienot palveliat sitten! Kaikki vain juhlavaatteissa. Hanna oli hurmaantunut. Oliko hän kerrassaan taivaassa. Soittoa kuului niin ihanaa, niin kaunista, että oikein korvissa kumisi ja sydämessä suloisesti, niin somasti tuntui. Oliko hän jo taivaassa! Ei enkeleitä sentään näkynyt.

Ne olivat kaiketi vielä näkymättömissä. Ihanat immet tosin sipsuttivat huoneissa, vaan ei heillä siipiä ollut. Muuten olivat he taivaallisia, oikein ihmeellisiä. Ei semmoisia muualla ole kuin keisarien ja kuninkaiden hoveissa.

Hanna oli kuin muinoin Sulamith kuningas Salomon palatsissa. Rikkautta ja loistoa, kultaa ja kiiltoa mihin vain silmänsä käänsi. Oikein hän vapisi ilosta eli pelvosta. Hän olisi lähtenyt poisikin, mutta mihin suuressa, vieraassa kaupungissa.

Kustaa oli ensin kaikessa tässä loistossakin hänen mielessään. Viimein ei hän muista häntä, ei vanhempiansa, ei köyhää Suomea, kaikki unhotuvat tässä ilossa, tässä erinomaisessa riemussa.

Onpa hieman heidän kaltaista, oikein ruhtinaallisten häiden. Hän tuntee jo salaista mieltymistä ja muuten ihmeellistä vaikutusta ympärillensä oleviin komeuksiin.

Hän toivoo pääsevänsä niiden omistajaksi edes tuokioksi, edes yhdeksi päiväksi.

Hänen toivonsa toteutuu jollakin ihmeellisellä tavalla. Hovin marsalkka syvällä kumarruksella pyytää Hannan vihkimyslupausta, jonka hän enempää empimättä hurmaantuneena antaakin.

Piispa, tai muu semmoinen korkea herra, alkaa sitte vihkitoitituksen muukalaisella kielellä, luullaksemme Englannin kielellä, josta Hanna ei ymmärrä sanaakaan. Ei hän muuta kuin nyökkäilee päätänsä vihkiäjän kysymyksiä tehdessä.

Koko tämän toimituksen hän kyllä muodon puolesta ymmärtää ja siinä hän sitä on kyllä. Häitä hän nyt siis viettää kaikessa komeudessaan, semmoisessa hurmaavassa ilossa, jommoista ei hän ennen unissakaan ollut nähnyt.

Muistuu kohan Kustaa mieleen?

Hänestä viisi! Köyhästä miehestä, kuin kirkon rotasta. Kaikkea muuta. Nyt on vaan iloa ja riemua. Elämä on vallan paradisillista. Toista on kuin ennen muinoin Suomessa.

Pian on hän hienona armollisena rouvana, jolle suosionosoitukset ovat vallan lukemattomat. Ympärillensä näkee hän kaikkensäätyisiä vieraita, erinomaisissa pukimissa, mitkä punaisissa, mitkä heleän punertavissa, valkoisissa, sinisissä ja monen muun värisissä vaatteissa. Hanna itse on puettu purppuran punaiseen morsiuspukuun.

Hän on todella kaunis tämmöisessä ihanassa vaatteuksessa.

Hienot viinit, hedelmät, appelsiinit ja muut semmoiset herkut tarjotaan näissä häissä.

Ja entäs se kaunis musiki, jolle tuskin vertoja löydetään auringon alla. Hanna on vaan kuin taivaallisissa häissä.

Monta päivää vietettiin niitä häitä. Oikein Hanna väsyi siihen iloon ja hurmaavaan riemuun. Vihdoin päättyivät häät ja vieraat menivät majoilleensa.

Näin Hanna pääsi armolliseksi amerikalaiseksi rouvaksi. Ei hän milloinkaan Suomessa ollessansa aavistanut sitä semmoista tapahtuvan.

Nyt se kuitenkin oli tapahtunut.

Entäs aviosiippansa? Hän on rikas kauppias, vanhanpuoleinen järkevä mies. Onnellisilla kaupoillaan on hän päässyt hyviin varoihinsa.

Eräänä päivänä häiden jälkeen valjastuttaa hänen miehensä kolme komeata hevosta vaunujen eteen ja sitte lähtee nuori pari ajelemaan. Rakattua on heillä ja rikattua myös.

Siinä ajellessa kaupungin kaduilla, sattui Hannan entinen sulho, Kustaa, tulemaan vastaan koppa kainalossa ja aavistamatta, tietämättä, jatkoi hän vaan matkaansa. Ei hän hoksannut, että hänen Hannansa istui uljaissa vaunuissa, jommoisilla ainoastaan ylhäiset ihmiset ajoivat. Hanna huomasi siinä väkijoukossa Kustaan ja pyörtyi samassa. Hänen herransa ei tietysti arvannut, mikä sattumus rouvaansa tuli. Hän käski kääntää palvelian kotiin ja siellä Hanna taas virkosi ja virkistyi.

Silloin tällöin on hän lähettänyt kirjeitä vanhemmillensa.

Rikas kertoo hän olevansa, niin summattoman rikas, ett'ei rikkauden ääristä ja määristä mitään tiedetä. Ei tavaran paljoutta arvaa Hanna itsekään, mutta täydellisesti onnellinen ei hän kuitenkaan ole, sillä omaatuntoansa rasittaa lupauksensa rikkominen ja Kustaan pettäminen.

Piakkoin lupaa Hanna puolisonsa kanssa käydä Suomessa köyhiä sukulaisiansa katsomassa. Silloin saamme häneltä itseltänsä kuulla tarkemmin elämästään ja onnellisuudestaan.

Kaipauksella odottava sulho, Kustaa, oli määrättyinä päivänä saapunut laivarantaan ja nähnyt laivan jo saapuneeksi, vaan armaansa oli poissa, häntä ei näkynyt missään. Hän kuunteli, käyskenteli ja tiedusteli kaikkialla. Kaikki vain turhaa, ei Hannaa löytynyt.

Viimein palasi hän toivottomana ja surullisena majapaikkaansa, koettaen unhottaa ystävänsä. Se ei kuitenkaan näyttänyt onnistuvan. Ystävänsä kuva oli hänessä tullut pysyväiseksi. Hänessä heräsi jo itsemurhan ajatuksia, miten toivottomalle ainakin ensi hetkinä. Kauheata oli hänestä ajatella tulevaisuutta, joka tuntui kerrassaan mustalta ja pimeältä. Se, johon hän oli kauan todella ystävänsä luottanut, toivonut, oli nyt poissa ja kadotettu. Kustaa oli siis onneton nuorukainen ja petetty rakastaja. Ei mikään maailmassa saattanut häntä lohduttaa. Hän vain hyräili itseksensä:

Toivoni petti
Ja ystäväni jätti,
Suru tuli siksi
Ett'ei se lähde
Mielestäni viideksi minutiksi.

Murheissaan muisteli hän juuri silloinkin Hannaa, kun rakas Hannansa sattui vaunuissa ajaessaan näkemään Kustaan kadulla, kuten muistamme. Molemmilta heiltä on onnellisuus kaukana. Hanna tosin on rikas, mutta ei onnellinen, sillä ei rikkaus yksinään onnea myötänsä tuo.

Kustaakin on varallinen, vaan kerrassaan onneton.

Heidän molempain onnettomuutensa syyn tunnemme jo edellisestä.

Jos ystävänsä kadottaa

Niin suru sijaan jää,
Voi sitä suurta tuskaa,
Voi sitä ikävää.

Kaukaisessa kultalassa, rikkaassa Amerikassa, etäältä synnyinmaansa, Suomen rannikoilta, on Hanna eleskellyt puolisonensa. Köyhyys on perheestä kaukana. Onni on suosinut kauppa-asioita. Varallisuus lisääntyy. Hanna vaan ei tunnu tulevan onnelliseksi melkoisen tavarainpaljouden keskellä. Hän ikävöittää lapsuutensa kotia, vanhempiansa, Suomea, — niin "köyhän Suomen suloisia seutuja".

Kotikaipauksesta eli muustako syystä alkoi Hanna käydä kivulloisemmaksi. Se vaikutti hänen miehensä mieleen ja terveyteen suuresti.

Kustaa on muistunut monesti Hannan mieleen. On hän muutamia kertoja kohdannutkin vielä hänen, kuitenkin pyörtymättä. Heissä ei kummassakaan vanha rakkaus ruostu. Muutamia vuosia kuluu tapahtumatta mitään ihmeellisempää elämässä. Ei ole edes perhe lisääntynyt yhdelläkään pienellä uudella tulokkaalla. Sovinto on pysynyt kuitenkin aina heidän keskuudessaan. Mies rakastaa hellästi vaimoansa, miten tuleekin tehdä. Rahaseikat ovat kauppiain talossa yleensä hyvällä kannalla. Maallisessa onnellisuudessa käypi joskus onnettomuus mukana.

Niinpä kävi rikkaan kauppiain perheessä. Sattumalta sairastui Hannan puoliso vaarallisen tautiin. Hellästi rakasti hän sentään sairaanakin ollessaan Hannaa, "Suomen kainoa tyttöä, kuin sinivuokkoa", kuten tapansa oli sanoa. Hänen tautinsa tuli yhä rasittavammaksi. Hän luuli sen päättyvän ainoastaan kuolemalla.

Tehdäkseen puolisonsa tavarain perilliseksi esitteli hän keskinäisen testamentin tekemistä. Hannalla ei tietysti ollut mitään sitä vastaan. He tekivät siis semmoisen perintökirjan, jonka mukaan tavarat tulevat jäämään jälkeen jääneelle aviopuolisolle.

Muutamien päivien kuluessa kävi sairas yhä heikommaksi. Hän huomasi jo loppunsa lähestyvän. Maallinen elämä tavarain oli hänestä pelkkää turhuutta. Taivaallista elämää halusi hän vain. — Hanna hoiti sairasta yöt sekä päivät väsymättä. Lääkärin apua käytettiin. Kaikki oli vain turhaa. Jumalan apuun turvausi sairas yksistään ja toivoi pian pääsevänsä tästä surun ja murheen laaksosta taivaalliseen kotiin. Todellinen elämän parannus näkyi hänessä tapahtuneen ja siksi nukkui hän rauhallisesti kuoleman uneen. Hanna toimitti sitte juhlalliset hautajaiset, joissa monta ylhäistä vainajan ystävää ja tuttavaa nähtiin. Näin oli Hanna saanut kokea avioelämän suloutta, ilon ja surun hetkiä muutamia vuosia. Testamentin mukaan sai hän puolisonsa tavarain kirjoitunsa, karjoinensa, joten hänestä tuli sen paikkakunnan rikkain leski.

Kustaa on viime aikoina joutunut rappiotilaan surussaan, jota hän on alkanut upottaa viinapikariin. Enimmäkseen vietti hän aikansa kapakassa, laulellen:

Näin mulle kävi,
Kun ystäväni petti:
Laski jo ihana lemmein koi;
Vaain ikinä en aukaise Uotilan ovia,
Ennen kun Hannan ääni korviini soi.

Kerran sanomalehteä lukiessaan huomasi hän Hannan ilmoituksen, jossa Hanna kutsui Kustaan saapumaan luokseen erään tärkeän asian tähden. Kutsumusta noudattaen päätti Kustaa mennä kuitenkin katsomaan vanhaa morsiatansa. Yhteisesti uudistivat he sitten muinaisen lempiliittonsa ja aikovat tulla taas Suomeen sekä ostaa täällä suuren kartanon. Kustaa lauloi taas iloissaan:

Hannani hellä! sun sydämellä
Kannan mä aina vieläkin vaan,
Toivoen ensin luoksesi lensin
Lemmein laulut laulemaan.
Salotki silloin siintelivät,
Kukkaset rannat, somerot sannaat;
Kaikkipa mulle hymyilivät.

Sävel: "Tuulo entää
Lehtohon j.n.e."

(Tapaus Hämeessä.)

Mukailtu huvinäytelmä yhdessä näytöksessä.

Henkilöt:

Kustaa Tani | opettajat yliopistossa. *Voitto Tani* | *Sanna*, heidän tätinsä. *Liisa*, neiti, heidän serkkunsa.

(Näyttämö kuvaa huvihuonetta, oikeassa on asunhuoneeseen vievä ovi. Huoneessa on pöytä, peitetty kirjoilla y.m.s. Huoneen toisella puolella puun juurella on pöytä ja tuoleja. Perällä on pensas).

Ensimmäinen kohta.

Kustaa ja Voitto.

(Istuvat nojatuoleilla pöydän ääressä, puettuna pitkiin viittanuttuihin yölakit päässä, vaipuneina lukuun eli kirjoitustyöhön. Rouva Sanna tulee jonkun ajan kuluttua huoneesta näyttämölle jotenkin kiivaana).

SANNA. No niin! tuossa nuo kirjatoukat taas nuhjustelevat nenä kiinni vasikan nahassa. Ei ne ota tietääksensäkään, vaikka maailma menisi nurin narin, ei vaikka maa halkeisi — Hää te kirjakoit, te nahkamadot; aamiainen odottaa jo aikaa sitten; vai ilmastako elätte.

VOITTO. (Nostaen päätänsä rauhallisesti). Johan te olette sen meille kolmasti kertonut.

KUSTAA. (samoin). Täti kulta! älkää häiritkö, ei hätää pahaa (kumpikin jatkaa lukuaan).

SANNA (Vihaisesti). Vai niin? Luuletteko te ettei minulla ole muuta työtä kuin odottaa, milloin te kahvilla käytte! Kaiken päivää sitä pitää kuumentaa. (Voitolle). Ja koska sen juuri jo kolmasti olen kertonut pitää teidän tottelemaan!

VOITTO. (Hänestä huolimatta). Bulgarian kotoperä on aivan varmaan Hintostanissa. Heidän ja Petchenegien kielen yhtäläisyys osoittaa sen selvään.

SANNA (Vimmastuneena). Viis bulvaaneille, kalmukeille ja koirankuonolaisille! Tämä on liikaa! Ikään kuin meidän kaltaisia ihmisiä ei maailmassa olisikaan olemassa.

KUSTAA. Huutonne, tätikulta, osoittaa selvään, että te ainakaan olette olemassa.

VOITTO. Aivan hyvä olisi, jos ette joutavilla jutuilla häiritsisi tutkimisiamme.

SANNA. Joutavillako jutuilla? Oiva aamiainen, kahvi, munat, paisti, ovatko ne joutavia? Ainoastaan teidän kaltaisenne läkkisormet saattavat niin sanoa. Sanokaapas mikä teidän tieteellisistä tuhmuuksistanne olisi tärkeämpi?

KUSTAA. Täti kulta! ette te sitä käsitä.

SANNA (Pikastuen). No kaikkia vielä! Pitäiskö minunkin tuommoisilla loruilla päätäni pyörryttää. Kyllä minä tiedän, miksi te minua näin halveksien katsotte; vaan kumminkin te ilman minua saisitte ripustaa hampaanne naulaan.

VOITTO. (Pikaisesti). Kyllä kai! Me pitäisimme teidän kelvollisuuttanne vallan hyvin arvossa, jos ette aina sillä niin kerskaisi.

SANNA. Katsoppa vaan. Johan Joppikin tästä tuskastuisi! Se on synty ja häpeä, että kaksi nuorta oivallista ja rotevaa miestä näin kuivettuu kirjainsa ääressä, kuin savutut sillit uunin piipussa.

VOITTO. Mikä profetallinen vertaus!

SANNA. Mutta totinen ja tuntuva! Tuuman paksuinen pöly peittäisi teidätkin jollen teitä välistä koristelisi. Ja mitä te sitten oikeastaan tiedätte? Ette mitään, ette rahtuakaan.

KUSTAA. Aivan oikein, valitettavasti liiankin oikein! Ihmisen tieto on vaillinainen.

SANNA. Niin! Mokomain narrien tieto on. Muut ihmiset, jotka eivät näin koko päivää istu nenä kirjassa, tietävät kyllä mikä on kohtuus ja oikeus. Ne osaavat hoitaa talouttaan ja omaisuuttaan, osaavat elää niin, että sekä itsellään että muilla on siitä iloa.

KUSTAA. Tieteet olisivat vielä huonommalla kannalla kun ovat, jos kaikki niin ajattelisivat.

VOITTO. Oppimaton maailma ei voi pitää oppineita liian korkeassa arvossa. Rahan kokoaminen, syöminen, juominen ja makaaminen nekö mielestänne ovat elämä? Useat eivät tiedäkään elävänsä ja miksi he maailmaan ovat luodut. Täti! miksi te oikeastaan olette maailmassa?

SANNA. Mitä? Minäkö? Miksikä elän maailmassa? Ompas kaikkea! Minä — minä elän huvikseni.

VOITTO. Sekin muka syy! Ei kelpaa. Sanokaa parempia.

SANNA (Vihaisesti). Miksikä elän? Sitä en ole tullut tuumanneeksi! Sitä ei ole minulle kukaan sanonut. Minä elän sitä varten, että tuommoiset puustavit ihmishaamussa saisivat minua kiusata ja äköittää. Sitä varten, että te saisitte kaikki huoleni ja vaivani palkita kiittämättömyydellä, siksi, että te saisitte toivottaa kuolemaa tälle vanhalle tädille, joka on teitä ruokkinut, vaatettanut ja pitänyt murheen teidän vähäisestä taloudestanne! Mielestänne varmaan olenkin liian sitkeä henkinen? Minä tiedän jo olevani teille kuormaksi!

VOITTO. Vaan eihän sitä nyt ole puhuttakaan, täti kulta.

KUSTAA. Kuka mitä kaapii, se sitä saapi. Mitä rupesit kinaan vaimoväen kanssa. Eihän ne pysy koskaan asiassa.

SANNA (Vimmastuen Kustaalle). Vai niin! Siis meidän kanssa ei maksa vaivaa edes puhellakaan? Aivan oikein, sinä olet vanhempi ja osotat siis hyvää esimerkkiä. Neuvollasi turmelet vielä hänen kokonaan. — Hänellä toki on vielä hiukan sydäntä ja tunnetta. Mutta sinä! Paras olisi, jos nidottaisit itsesi parkittuun perkamenttiin ja asettaisit itsesi kirjakaappiin niiden joutavain lorukirjaisi sekaan.

VOITTO. Siinä sait! Se oli aivan oikein sinulle. Kuka käski sekaantua Sinun meidän riitaamme.

SANNA (Kävellen edestakaisin). Tämä ei käy laatuun; muutos on tehtävä, ja vieläpä tänäpäivänä! Kylläpä te saatte kyytinne. (Lähenee heitä vakaisena). Meidän pitää naida! Pari rouvaa pitää tulla taloon. Sitten täytyy teidän ihmistapojakin oppia!

VOITTO. ja KUSTAA. (hämmästyen). Taivaan Herra!

KUSTAA. Herran tähden täti, elkää taas uudistako vanhaa uhkaustanne.

VOITTO. Tule veli! tehkäämme hänelle mieliksi ja mennään syömään.

SANNA. Ähäh! Jopa sattui! (ääneen) Niin, naida teidän täytyy ja tällä kertaa on se täyttä totta. Minä olen kyllin teille ehdottanut neitoja, valitkaa nyt!

KUSTAA. Vieläkö meidän pitää taas kertoa, että siinä asiassa on tarkoin tuumailtava.

SANNA. Ikäsikö sinä tuumailisit. Katsoppa peiliin ja ole iloinen jos joku neito huolisi tuommoisesta harakan hirmusta.

VOITTO. Naimiseen on meillä vielä kyllin aikaa. "Ei kiirettä kirkkoon, ei hätää häihin". Millä oikeudella te meitä noin kiiruhdatte?

SANNA. Milläkö oikeudella? Kuka on teidät kasvattanut? Kuka käsillään kantanut? Kuka seisomaan ja puhumaan opettanut? Tosin niin kauas ei teidän muistinne riitä, mutta minä, — minä joka olen rakastanut teitä kuin omia lapsiani, minä en sitä ole unhottanut.

KUSTAA. Koska te siis meitä rakastatte, niin älkää häiritkö onneamme, sallikaa meidän rauhassa ja hiljaisuudessa jatkaa oppimisiamme ja tutkimisiamme.

SANNA. Minä tiedän paremmin mikä teidän rauhaanne sopii. Joll'ette tottele minua ja heti pääätä, erkanen minä teistä ja teen teidät perinnöttömiksi.

VOITTO. Hyvä täti! emmehän me haluakaan teidän omaisuuttanne.

KUSTAA. Vaatimuksemme ovat vähäiset ja tarpeemme tuiki pienet. Me mielellämme luovumme rahoistanne, kunhan ette vaan kiusaa meitä naimiseen.

SANNA. Hyvä, olkoon niin! Mutta lähdenkö samassa ja jätän teidät onnenne nojaan. Saadaanpa nähdä etteköhän ole kuin kissa liukkaalla jäällä.

KUSTAA. ja VOITTO. (hämmästyneinä). Täti kulta mitä te tuumaatte?

SANNA. Minä jätän tämän talon, sillä tämmöistä elämää en saata kärsiä. Vaikka muka olette niin suuresti oppineet, olette kuitenkin sitten pahemmassa kuin pulassa. Sitten vasta opitte pitämään

arvossa vaimon käsiä, vaikka ne olisivatkin vaan vanhan tädin kätet.

KUSTAA. ja VOITTO. (Katselevat hämillään tosiaan). Herran tähden täti!
— Älkää toki noin peljättäkö!

SANNA. Hävetkää toki! Te ette koskaan tee vanhan tädin mieliksi. Ja jollette minusta pitäisikään väliä, pitäisihän teidän muistaa kuolevan isänne tahtoa. Minä tosin en ole kouluja käynyt, vaan kuitenkin tiedän vanhempain tahdon pyhää velvollisuutta.

VOITTO. (Masentuneena Kustaalle). Se on totta, se oli myös isämmekin viimeinen tahto.

KUSTAA. Se oli hänen viimeinen sanansa; (tädille) vaan, täti! hän sanoi, että toisen meistä välttämättömästi piti naiman.

VOITTO. (Rohkeammin). Vaan te vaaditte kumpaakin naimiseen. Mitähän me kahdella rouvalla tekisimme. Silloinhan ei olisi mitään rauhaa talossa.

SANNA. "Sitä et sinä käsitä". Mitä enemmän rouvia sitä suurempi osa. Kunhan vaan toinen alkaa, kyllä toinen seuraa. Mutta toinen teistä nyt täytyy alkaa.

KUSTAA. (Raappien korvansa taustaa). Siis toisen meistä täytyy naida.

VOITTO. Eihän tässä muuta liene tarjona.

KUSTAA. Noh veli, mitä mietit sinä, joka olet vielä nuori, sinä saatat koettaa.

VOITTO. (Peljästyen). Jumala varjelkoon! Sinä olet vanhempi, sinun on aljettava.

KUSTAA. Sinä pikemmin sovit avioliittoon. Sinulla ovat somemmat tavat ja temput, ja suoraan sanoen — — oletpa myös kauniinlainen.

VOITTO. Sinä olet paljoa vakavampi ja viehettämpi; sinä olet paljo sopivampi aviomieheksi, kuin minä.

KUSTAA. Minä en voi! Se on mahdotonta minulle.

VOITTO. (Epätoivossa). Minulle myös! Minä en taida.

SANNA (Suuttuneena keskeyttäen). Taasko sitä vanhaa häilymistä ja horjumista? Emme siis ole pääsneet tuota tuonemmaksi. Siinä sitä nyt seisotaan kuin pitäisi hirteen mennä. Rohkaiskaa toki sydäntänne, te jänekset, eihän se teiltä henkeä vie.

KUSTAA. Voittoa on ollut aina rohkeampi minua.

VOITTO. Kustaan olisi pitänyt jo aikoja sitten alkaa. Hän ei ole huolinut yhdestäkään neidosta vaikka olette sen tuhannetki hänelle esitellyt. Valitkoon nyt yhdenki niistä.

KUSTAA. Ne varmaan kaikki ovat jo kuolleet taikki menneet naimisiin. (Tädille): Minä olen varma siitä ettei teilläkään tällä haavaa ole ketään esitettävänä.

SANNA. Eikö vain olisi? Vaikkapa kymmenen! Ja onpa aika kelpo tyttö niiden joukossa, liiankin hyvä teille. Mutta te nahjukset ette huomaa, vaikka teitä nenästä vetäisi. Ei teillä ole silmiä eikä kauneuden tunnetta.

VOITTO. Kuinka niin, täti?

SANNA. Ettekö siis ole ollenkaan huomanneet, miksi tuotin tänne veli-vainajani tyttären?

KUSTAA. Jaa Liisanko?

SANNA. Hän ei ole rikas, mutta kaunis ja oiva neiti, siis pitkittä puheitta päättäkää nyt heti, sillä ei kaikki kypsy, jota kauan keitetään. Toisen teistä täytyy tohvelia totella. Miettikää siksi kun palaan, vaan sitte tahdon tietää kumpiko teistä on tuleva sulhaseksi. (Menee huoneeseen).

Toinen kohtaus.

KUSTAA. ja VOITTO. (Kävelevät miettiväisinä kätet selän takana).

KUSTAA. (Hetken kuluttua). Saakelin kohta!

VOITTO. Kirottu seikka!

KUSTAA. (Aina vaan kävellen). Pääni on kuin pyörällä! Ja mitenkä sitten käynee, kun rouva taloon tulee.

VOITTO. (Samoin). Kauheata! Hirveätä! Eiköhän mitään keinoa pelastukseen! Minkä näköinen se serkku sitte lienee?

KUSTAA. Minä en ole häntä edes silmäillytkään.

VOITTO. Enpä minäkään. Mutta täti ei anna meille pahaakaan rauhaa, kyllä minä sen tiedän. Hän täyttää uhkauksensa ja jättää meidät.

KUSTAA. Mitä me sitte teemme? Me olemme niin perinjuuri juurtuneet vanhoihin tapoihimme!

VOITTO. Niin kyllä, rohkaise mielesi ja ota rouva!

KUSTAA. Minäkö? En ikänäni! (tarttuu Voiton käteen hellästi). Veliseni! Ole järkevä! Sinä olet nuori, täynnä toivoja, täytä pyyntöni, nai sinä serkkumme!

VOITTO. (samoin). Veli kulta! Kaikki mitä tahdot, vaan en tätä.

KUSTAA. Katsoppas, minä tiedän, että sinä ennenkin olet naisia miellyttänyt. Sinua on myös jo ennen rakastettu. Minulle ei koskaan ole semmoista tapahtunut; minä olisin aivan kuin tanssiva karhu.

VOITTO. Eipä se olekaan sen hullumpi. Kerran näin semmoisen elävän.

KUSTAA. Sinulla on enemmän taipumusta naimiseen. Sinä tulisit varmaan onnelliseksi. Avioliittoa ja perhe-elämää kehutaan niin viehättäväksi. Minä kuvittelen jo sinua ihanan, oivallisen vaimon puolisoksi, kaunisten lasten, onnellisten tenavain isäksi; voi kuinka ne sinua halaavat ja suutelevat, sinä hypität heitä polvillasi ja kaikki te elätte ilossa, rauhassa, rakkaudessa ja onnessa. Usko minua! semmoista onnea ei joka mies saavuta.

VOITTO. No, hyvä veli, hanki itsellesi tuo onni.

KUSTAA. Eihän minusta ole puhuttakaan. Minulla ei ole taipumusta avioliittoon; vaan sitä enemmän minä iloitsen sinun onnestasi. Minä kasvatan lapsiasi ja rakastan heitä kuin omiani. Minä teen mitä suinkin saatan — ja mietippäs kuinka kaunis tyttö Liisa on.

VOITTO. Ethän häntä vielä ole katsellutkaan.

KUSTAA. No minusta vaan niin tuntuu ja niinhän tätikin sanoi. — Päälle päätteeksi on hän niin sievä ja oiva neiti. Et varmaankaan kadu kauppaasi.

VOITTO. Niinhän se tätikin sanoo. Siis toivotan vaan sinulle onnea.

KUSTAA. (Tuskaisena). Taivaan herra! eihän tuohon pysty mikään. Minä koetan kaikki voimani, kuvaan avioelämän kirjavimmilla väreillä ja sinä pysyt tunteettomana kuin kivi. Sanohan taivaan tähden miksi et siis tahdo naida?

VOITTO. Miksi ei sinua haluta?

KUSTAA. Etkö ymmärrä, etten minä saata?

VOITTO. Etkö sinä ymmärrä etten minäkään saata?

KUSTAA. Siis sinä varmaankaan et tahdo.

VOITTO. (Kylmäkiskoisesti). Minä en voi.

KUSTAA. Nyt minä tiedän min verran sinä veljeäsi rakastat.

VOITTO. Jos sinä minua rakastaisit, niin sinä itse naisit. Vaan osottaakseni, etten ole niin kovasydäminen, kuin sinä, esittelen seuraavat keinot.

KUSTAA. Mitkä?

VOITTO. Tämä on ensimmäinen: kumpi meistä pikemmin pidemmän lauseesen sopivan suomalaisen sanan löytää, on vapaa avioliitosta, siinä tapauksessa, jos hän myös voittaa seuraavassakin koetuksessa, joka lopullisesti ratkaisee pulmamme.

KUSTAA. (Päätävästi). Hyvä, ryhtykäämme siis miettimään! (Istuvat hetken ääneti kirjoittaen).

VOITTO. Oppimattomuudellansakin. Tässä on sanani. Entäs sinun.

KUSTAA. Määritelmällisentelemättömyydellänsäkään. Onhan tässäkin ensi hätään, kaiketi se kilpailussa kestää!

VOITTO. (Hätäisesti). Tosiaan! kyllä riittää, vaan nytpä lähenee se toinen keino. — Heittäkäämme arpaa!

KUSTAA. Arpaako? Ei! Se olisi kevytmielistä.

VOITTO. Niin minustakin, senpätähden nai suorastaan!

KUSTAA. Saattaahan arpa kohdata minuakin!

VOITTO. Tosin, vaan paha kyllä, myös minuakin.

KUSTAA. Mitä minä sitte teen?

VOITTO. Nait.

KUSTAA. En minä rupea arpaa heittämään; en minä tahdo koskaan antaa itseäni semmoisen vaaran alaiseksi.

VOITTO. Olkoon niin. Mutta silloin sinun täytyy varmaankin naida, sillä minä en sitä koskaan tee.

KUSTAA. (Rukoillen). Veliseni!

VOITTO. (Äkäisesti keskeyttäen). Jätä minut rauhaan! Jomman kumman se täytyy tehdä. Kumpikaan ei tahdo, siis arpa määrätköön, kumpi on uhriksi joutuva. Tämä on viimeinen sanani ja ainoa, mitä sinulle mieliksi tehdä saatan.

KUSTAA. (Huokaillen). No olkoon sitte! Vaan kuinkas tässä menetellään?

VOITTO. Siinä ei suurta taitoa tarvita (menee pöydän ääreen). Me valitsemme kaksi palloa, toisen valkean toisen mustan.

KUSTAA. (Tuskallisesti kertoen). Toisen valkean, toisen mustan.

VOITTO. Täällä ei nyt ole niitä yhtään.

KUSTAA. (Iloisena). Luojaalle kiitos!

VOITTO. Sitä parempi, me otamme kaksi lappua.

KUSTAA. (Kertoen) Kaksi lappua!

VOITTO. Niin toiseen piirustan ristin, toinen jääpi puhtaaksi.

KUSTAA. Toiseenko ristin!

VOITTO. Risti velvoittaa avioliittoon (käärii sen).

KUSTAA. Tämä on oikein, asian laadun mukaan!

VOITTO. Puhdas lappu vapauttaa naimisesta (käärii senkin).

KUSTAA. Voi, jos sen saisin!

VOITTO. Kyllä kai; mikä hätä sitte olisi arvanheittoon ruvetessa.

KUSTAA. Mitäs sitte tehdään?

VOITTO. (Hakien). Nyt tarvitsisimme uurnaa; paremman puutteessa otan sinun yölakkisi (tavottaa Kustaan päätä).

KUSTAA. Älä veli veikkoseni, ota omasi! Minulla on paha onni.

VOITTO. Tahtosi tapahtukoon! (ottaa omansa päästänsä, heittää laput siihen ja pudistelee lakkia). Näin nyt onnemme seulotaan!

KUSTAA. (Vavisten). Mutta rehellisesti, veli, rehellisesti.

VOITTO. Arvattavasti. Oikeus ja kohtuus. No ota nyt.

KUSTAA. En minä ... en minä uskalla, ota sinä!

VOITTO. Älä tee verukkeita, ota sukkelaan.

KUSTAA. Totisesti, minä en uskalla. Minä varmaan saan tuon onnettoman ristin. Ole niin hyvä, ota ensin!

VOITTO. Vai sekin vielä (pudistelee kauan lakkia ja ojentaa lakin Kustalle kylmästi). Ota!

KUSTAA. (Tuskallisesti lähenee lakkia, vapisevana ja huokaillen ottaa lapun) Näin!

VOITTO. Nyt on kummallakin osansa (kurottaa lappuaan).

KUSTAA. (Samoin). Niin vaan minä vapisen, kuin haavan lehti!

VOITTO. Aukaistaan vaan viipymättä!

KUSTAA. Minä en uskalla! aukaise sinä ensin!

VOITTO. (Äkäisesti). Miksikä minun täytyy aina kaikki ensin tehdä? Ei nyt auta! Avatkaamme molemmat samalla kertaa. Minä luen kolmeen asti (lukeissaan käy verkalleen pöytää kohden, Kustaa puuta kohden). Siis yksi.

KUSTAA. (Läheten puuta). Yksi!

VOITTO. (Edelleen käyden). Kaksi!

KUSTAA. (Samoin ja vapisee). Kaki!

VOITTO. Kolme! (aukaisee).

KUSTAA. (On myös aukaissut lapun ja huomannut ristin). Voi, nyt tuho tuli.

VOITTO. Hä, hurrah! Nyt iloitaan!

KUSTAA. (Vaipuu tuolille). Voi kovaa onnea! Voi onnettomuutta!

VOITTO. (Iloiten). Nyt olen vapaa, vapaa kuin taivaan lintu, vaimoväen pauloista irti jo päässyt! Hei! hurrah! Tahtoisimpa syleillä koko maailmaa (hyppää ympäri).

Kolmas kohta.

Edelliset. SANNA (tulee huoneesta).

SANNA. (Ihmetellen). Mikä meteli täällä on? Voitto, oletko pyöräpäinen?

VOITTO. (Syleillen ja tanssittaen häntä). Saanko syleillä, saanko suudella? Minä olen onnellisin auringon alla!

SANNA. Päästätkö irti sinä tuulen tuoma! Kymmeneen vuoteen en ole sinua tuommoisena nähnyt, — mitä on tapahtunut? (huomaa Kustaan). Ja mikäs tuota vaivaa? Toinen hyppii ja tanssii kuin hullu, toinen on kuin ukkosen lyömä.

VOITTO. (Koomillisesti osoittaen Kustaata). Ei, täti, hän on vaan kamppauksen kestänyt ja päätöksen tehnyt; se on häntä niin väsyttänyt.

SANNA. (Iloisesti). No, Kustaa?

VOITTO. Niin, täti, hän päätti naida.

SANNA. (Taputtaen Kustaata olalle). Kas niin! Se oli miehen työ! Viimeinkin viisastuit.

KUSTAA. (Tointuu ja nousee ylös). Voi minua kovan onnen leikkikerää! Kyllähän minä kohtakin arvasin. Taivaan Luoja! Minunko pitää naiman!

SANNA. (Tyytyväisenä hieroen käsiään). Siis Kustaa on tuo onnellinen. Sepä on sangen hauskaa. Tiesinhän minä, että hän on järkevämpi. Seuraa sinä nyt veljeäsi!

VOITTO. Te olette oikeassa, täti. Kustaa on hyväsydäminen poika. Me tuumailimme tyyskästi asiaa ja hän suostui vapaaehtoisesti täyttämään tahtonne.

KUSTAA. (Toiselta puolen läheten Voittoja hiljaa). Vaan minäpä en sitä tee. Asia ei käynyt rehellisesti.

— Sinä otit ensin ja siten sinä voitit.

VOITTO. (Pikastuen). Ethän sinä rojhennut ensin ottaa. Älähän toki revi asiaa auki uudelleen.

KUSTAA. Täti sen ratkaiskoon!

VOITTO. (Hiljaa ja vakuuttavasti). Ethän toki hänelle ilmoittane meidän heittäneen arpaa. Sehän olisi aivan sopimatonta.

KUSTAA. Olisiko niin?

VOITTO. Aivan varmaan. Sinä häpäisisit itsesi ijäksi päiviksi. Ole hyvä veli nyt järkevä ja tyydy kohtaloosi.

SANNA. Mitä juonia te siellä taas kudotte?

VOITTO. Ei mitään erinomaista; Kustaa vaan ei tiedä miten varustaisi häätoimet, puvut ynnä muut tarpeet.

KUSTAA. Puvutko ja tarpeet.

SANNA. Ohoh! Älkää siitä surko, ne minä paraiten toimitan. Sen toimen tunnen perin pohjin ja tänään jo ryhdyn toimeen.

KUSTAA. Eihän tässä vielä kiirettä ole.

SANNA. Onpa vaan kiirettä! Pitää siivota huoneet, varustaa vaatteet, laittaa ruoat. Myös tarvitaan uusia huonekaluja, kyökkikapineita, morsiusvaatteita ja tuhansia muita tarpeita. (Tyytyväisenä). Niin, niin Kustaa, luota vaan tätiisi. Minä en unhotakaan mitään, en edes lapsen sukkia ja paitojakaan.

KUSTAA. (Pannen kätensä ristiin). Taivas! Lapsen paidatkin!

VOITTO. (Ilkkuen). Sukat myöskin.

SANNA. Lapseni! Minä olen ikään kuin kymmentä vuotta nuoremmaksi tullut. Jumala sinun päätöstäsi siunatkoon, Kustaa. Pane vaan päätöksesi heti toimeen, sillä ei kaikki kypsy, jota kauan keitetään ja parempi pyy pivossa kuin kaksi kuudessa.

KUSTAA. (Pyyhkien hikeä otsaltaan). Kyllä nyt hikoillaan.

VOITTO. (Katsellen vasemmalle). Ellen erehdy, tulee Liisa paraikaa puutarhasta.

SANNA. (Katsoen). Oivallista! hän tulee kuin käsketty. Siis, Kustaa, asiaan käsiksi; kosi nyt heti!

KUSTAA. Nytkö heti?

SANNA. Se on tietty, ja ole oikein hempeä ja hieno, ettet saisi rukkasia!

KUSTAA. Kunhan ne vaan saisin.

SANNA. Vaan minkä näköinen sinä olet? Kampaa tukkasi ja partasi. Heitä nurkkaan tuo yönuttusi ja pukeudu uuteen mustaan takkiin taikka vielä paremmin frakkiin.

KUSTAA. Ei minulla taida frakkia ollakaan.

SANNA. Entäs uusi, joka oli ylläsi maisteritutkinnossa?

VOITTO. Kunhan vaan koit eivät olisi sitä syöneet. Tule, Kustaa.

KUSTAA. Sano paremmin alttarille vietäväksi uhriraavaaksi. (Tädille). Vaan saattepa nähdä, täti, että minä saan rukkaset.

VOITTO. (Taluttaen häntä pois). Vielä mitä, noin pulska poika. Koristettu, ja kaunistettu puettu mustaan hännystakkiin ja valkoiseen liinaan, saapi vaikka kymmenen joka sormeen — ja ettei Liisa sinulle rukkasia anna, se olkoon minun huolenani (viepi hänet huoneeseen).

SANNA. (Juosten jälestä). Menkää, menkää, kohta on Liisa täällä. Laittakaatte pian valmiiksi!

Neljäs kohtaus.

(Sanna yksin, sitte oitis Liisa).

SANNA. (Palatessaan). No viimeinkin ollaan näin pitkällä. — Mutta kylläpä siinä saikin vaivaa nähdä. Nyt pitää vaan kuulustella Liisaa. Olisinpa aika pahassa pulassa, jos hän puolestaan nyt panisi vastaan.

LIISA. (Tulee vasemmalta, lukien kirjaa).

SANNA. Mutia mitä minä näen tuossa! kirja kädessä. Tuota vielä puuttui! Tarttuuko tuo rutto vielä häneenkin. Liisa! mitä tämä on? Mitä sinä lueskelet?

LIISA. Tätikulta, tämä on oiva kirja. Se on Voiton uusin teos, hänen matkakertomuksensa Pohjoismaista. Voi kuinka nerollista! Sitä lukeissaan aivan luulee näkevänsä nuo seudut ja ihmiset. Kuinka tarkka tapojen ja luonteiden kuvaus, kuinka syvät mietteet, kuinka sopivat arvostelut! Ah, Voitto, hän on nerollinen mies!

SANNA. Vai niin! Voittoko? Jätähän nuo joutavat, ne panevat vaan pääsi pyörälle, eivätkä hyödytä rahtuakaan.

LIISA. Mikä sitte olisi hyödyllisempi, kuin hyvä kirja? Erittäinki näin opettavainen, kuin tämä Voiton teos?

SANNA. Heitä jo hiiteen Voittosi! Kustaa kirjoittaa myös kirjoja ja vieläpä paksumpia.

LIISA. Saattaa kyllä, vaan Kreikan ja Latinan kielisiä, minä en niitä ymmärrä. Vaan Voiton kirjat — —!

SANNA. (Pikastuen). Jätä toki jo tuo Voittosi sikseen. Nyt on muuta mietittävää. Sano miltä tuntuu olosi täällä.

LIISA. Kyllä vallan hyvältä, välistä kuitenkin on vähän yksinäistä.

SANNA. Miellyttävätkö serkkusi sinua?

LIISA. No kyllä ne ovat hyvin totisia ja harvapuheisia. Kustaa ei ole vielä minua edes nähnytään. Luultavasti hän on jörömainen. Sitävastoin Voitto — —.

SANNA. Niin kai, kyllä kai. Mutta Kustaa on pohjaltaan hyvä ja kunnan mies, sen sanon sulle.

LIISA. Sen kyllä uskon; kuitenkin täytyy olla jotenkin rohkea, kun häntä tohtii katsellakaan. Minusta tuntuu aina, kuin hän olisi minulle vihoissaan. Voiton katse on paljoa lempeämpi.

SANNA. (Äkäisesti). Vai niin! Voitonko on lempeämpi. (Astuen sivulle vihoissaan): Kas niin! Tämäpä on kaunis juttu, kun yksi esti on poissa, on jo toinen edessä. Nyt on taas tyttönen mieltynyt Voittoon! Aivan tässä pakahtuu sulasta harmista, kun työ ja vaiva noin käyvät turhiksi.

LIISA. (Ihmetellen). Tätiseni! mikä teitä vaivaa?

SANNA. Mutta hän ei saa saattaa hankettani hukkaan, kyllä minä avaan hänen silmänsä. (Liisalle). Sinä et ole oikein tarkastellut Kustaata. Hän on sievä ja lempeä mies. Katsoppas vaan hänen kauneita, sinisiä silmiänsä. Ne ovat paljoa lempeämmät ja suloisemmat kuin Voiton (jatkaa puhettaan Liisan kanssa).

Viides kohtaus.

(Edelliset, Voitto, Kustaa pitkässä frakissa ja valkoisessa huivissa korkea hattu päässä).

VOITTO. (Tuoden Kustaata huoneesta). Kas niin, rohkeasti eteenpäin vaan. Tosiaan sinä olet oikein soman näköinen.

KUSTAA. Voitto! minä joudun koko maailman nauruksi. (Pysähtyvät oikealle puolelle ja puhelevat keskenään hiljaa).

SANNA. (Huomaten heidät). Tuossa hän onkin. Katso kuinka kaunis! Komea vartalo, jalo muoto.

KUSTAA. (Voitolle). Luullakseni täti jo häntä neuvottelee.

SANNA. Älä ole noin kaino. Katso suoraan, kyllä hän sitte on ystävällisempi. (Kustalle lähteissään). Minä jätän teidät nyt kahden kesken. Voitto tulloon kanssani. Aja nyt hyvin asiiasi.

KUSTAA. E-ei! Voitto jääköön tänne! yksinäni en saa mitään toimeen (katselee pelolla Liisaa).

SANNA. Niin kuin tahdot (menee Liisan luo, joka on istunut pöydän ääreen). Huomaatko nyt kuinka

lempeästi hän sinua katselee? kun hän sinua puhuttelee, niin ole sinäkin puoleltasi lempeä ja lempeä juuri hänelle, ymmärrätkös? (menee taas Kustaan luo), Noh, Kustaa! eteenpäin, rohkaise sydämesi! Tuommoiseltako kosiomies näyttää? Jos vaan minä olisin mies, en minä noin kuhnaillisi, tuulessa ja tuiskussa minä tytöt naisin! Sinä jänesjalka! (menee kehottaen ja uhkaellen huoneeseen).

Kuudes kohtaus.

(Voitto ja Kustaa oikealla, Liisa vasemmalla lukupöydän ääressä).

KUSTAA. (Varustelee itseänsä, panee nuttunsa nappiin). Tässä sitä nyt siis ollaan (katselee pelolla toiselle puolelle).

VOITTO. Ja tyttönen on myös tässä?

LIISA. (Sivulle). Heillä on varmaan jotain tekeillä (kurkistaa kirjastaan toiselle puolelle).

VOITTO. Mene nyt vaan puhuttelemaan häntä!

KUSTAA. Hän lukee! enhän nyt saata häiritä häntä.

VOITTO. Miks'et? Vai tuumaatko odottaa kunnes hän on läpi lukenut tuon paksun kirjan?

KUSTAA. Mutta mitäs minä sanon hänelle?

VOITTO. Mitä tahdot, astu esiin vaan, puhele ja ilmoita rakkautesi.

KUSTAA. Peijakas! Enhän minä häntä rakastakaan.

VOITTO. Se on se sama, sinun täytyy nyt olla kuitenkin rakastavinasi.

KUSTAA. Niinkö? — Taivas ja maa, vaan miten pääsisin sen alkuun?

VOITTO. Sehän on helppo. Ensin sanot: Hyvää päivää serkkuseni! mitä kuuluu, mitä teette, miten voitte? Taikka muuta sievää ja sukkela.

KUSTAA. Minä en saata, se on niin vaikeaa.

VOITTO. Eikö mitä? Esimerkiksi ole sinä olevinasi serkku ja minä olisin sinä. Huomaa nyt kuinka minä teen, (astuu muutaman askeleen takaperi, laitautuu kuntoon ja lähestyy sievistellen ja kumartaen Kustaata). Hyvää päivää hyvä serkku.

KUSTAA. (Kumartaen). Jumal' antakoon serkkuseni.

VOITTO. (Hämällään). Tuota, hm — — hm — kuinka olette maannut viime yönä?

KUSTAA. Niin ja näin, kiitos kysymästä!

VOITTO. Hauskaa kuulla, hm — tuota hm — — tänään on kaunis ilma.

KUSTAA. Onpa kyllä.

VOITTO. Ja minä hm — hm — — hm — — —

KUSTAA. Huomaatko nyt, ettet sinäkään pääse tuota tuonnemmaksi.

VOITTO. (Äkäisesti). No, koira viekään, enhän toki sinua voi ruveta hyväilemään ja sinulle koreita puheita laskemaan. Koko illussuuni katoaa, kun katselee sinua, sinun valkoista liinaasi ja suippokärkistä frakkiasi. Toista on, jos serkku olisit.

KUSTAA. Koettappa sitte itse miten kävisi!

VOITTO. No hyvä, voinhan minä tehdä sen sinulle näytteeksi. Astu pensaan taakse piiloon ja pane tarkoin mieleesi mitä sanon; ehkäpä sitten osaisit.

KUSTAA. (Iloisesti) Oivallista! velikulta! Oletpa sinä oikein kelpo mies.

VOITTO. Huomaatko viimeinkin kuinka puolestasi uhraan itseni, ole nyt pois lähtevinäsi, mutta sukkelaan, sillä nyt olen täydessä vauhdissa.

KUSTAA. (Kiireesti kätkeytyen pensaan taakse). Hyvä, hyvä, minä jo riennän.

VOITTO. (Tarkastaa Kustaata kunnes hän on lähtenyt).

LIISA. He lähtevät sanaakaan minulle sanomatta. (Iloisesti). Ei vaan, Voitto palaa. (Jatkaa lukuaan).

VOITTO. (Palattuaan). Kas niin! nyt rohkeutta on tarvis! Vaan ensin pitää tiedustella asemaa. (Lähenee Liisaa, katselee häntä ja palaa takaisin).

LIISA (Ihmetellen). Mitähän se tahtonee?

VOITTO. Hän on tosiaan kaunis! Hänessä on jotain haaveellista ja runollista. Tuo yksivaltaisuus lu'ussa sopii hänelle vallan hyvin.

KUSTAA. (Pensaan takana). No veli! alappa jo!

VOITTO. Heti, odota hieman, täytyyhän minun vähän varustaida. Hm, hm — — vaan minun täytyy puhutella häntä, muutoin Kustaa nauraa minulle. (Rohkaisee itsensä ja astuu lähemmäksi). Hm, hm, — — hyvä serkku! niin täydessä toimessa, enhän vaan häiritse?

LIISA. Ette suinkaan; minulla on niin harvoin tilaisuus puhella kanssanne, ettei tässä häiritsemisestä ole puhettakaan. (Nousee ylös).

VOITTO. Rohkenenko kysyä mikä teitä niin miellyttää, hyvä serkku?

LIISA. (Leikillisesti). Eräs mainio Voitto Tanin kirjoittama kirja.

VOITTO. (Kummastuen). Mitä, minunko kirjoittamani?

LIISA. Niin, teidän Matkakertomuksenne Pohjoismaista. Te ette voi käsittää minkä nautinnon tämä kirja on minulle saattanut.

VOITTO. (Ottaa kirjan ja tarkastaa sitä). Tosiaan viimeinen teokseni! (Antaa sen takaisin). Kunhan ette vaan turmelisi sillä kauniita silmiänne.

KUSTAA. (Tullen hieman pensaasta). Kauniit silmät, kas se kelpaa!

LIISA. Ne eivät saata katsella mitään jalompaa.

VOITTO. (Sivulle). Hänellä ovat tosiaan kauniit silmät! (Ääneen), Kirjallisuus siis Teitä miellyttää.

LIISA. Luuletteko minulta kokonaan puuttuvan halua jalompiin pyrintöihin?

VOITTO. (Äkkiä). En suinkaan! Päinvastoin luulen teidän haluavan kaikkea hyvää ja kaunista. Näin ihana ja suloinen ruumis varmaan sisältää myös jalon sielun.

KUSTAA. Jalo sielu! Se kelpaa myös.

VOITTO. (Sivulle). Hän on todella vallan viehättävä ja mikä sievä kätönen. (Tarttuu käteen).

KUSTAA. Ahaa! Hän ottaa häntä kädestä (mukailee Voiton liikettä).

VOITTO. Minä tunnen itseni sangen onnelliseksi, nähdessäni työni hedelmät noin kauneissa käsissä. Se on sitä haus Kempaa, koska me tiedemiehet harvoin saamme nauttia tuota onnea (suutelee Liisan kättä).

KUSTAA. Hän suutelee kättä. (Mukailee). No, peijakas!

LIISA. Valitettavasti kyllä enin osa meistä vaan pitelee sukkapuikkoja ja neuloja — ja jos oikein korkealle pyritään, niin haetaan joku helppotajuinen romaani. Mutta uskokaa, Voitto, minua! ei kaikki ole semmoisia. Moni myös mielellään harjoittaisi totisia tieteitä.

VOITTO. Mitä, Liisa, *Te, Te* puhutte näin?

LIISA. Minä en ainoastaan puhu, minä myös tunnen.

VOITTO. Te ette siis pidä meitä oppineita pedantteina?

LIISA. En suinkaan. Siksi kovin paljo kunnioitan Teidän työtänne. Minä surkuttelen, ettemme me naiset saata seurata heidän neronsa lentoa.

VOITTO. (Sivulle). Hän on tosiaan lumoavainen! Missähän minun silmäni tähän asti ovat olleet.

LIISA. (Innolla). Kuinka ihanata olisi, niin kuin Te, tuntea maat ja kansat, käsittää koko luonnon

avaruus ja kohoten maan yli tutkia aurinkojen ja maailmojen matkat! Kuinka vähäpätöiseksi tunnen itseni, kun täältä kohotan silmäni Teihin ja huomaan olevani vailla kaikkea, — kaikkea, paitsi halua seurata ja käsittää Teitä!

VOITTO. Serkkuniko Liisa noin puhuu? (sivulle) kuinka ihana ja innostunut. (ääneen) Vaan Liisa! — jos Teillä olisi tilaisuus täyttää toivonne! jos kohtaisitte miehen, joka ilolla täyttäisi pyyntönne ja riemulla saattaisi Teidän samalle tieteen partaalle, jolla hän itsekin seisoo?

LIISA. Mielelläni seuraisin häntä ja olisin ahkerin oppilaansa.

VOITTO. (Vähän hämillään). Ja jos se olisi yksi Teidän serkuistanne?

LIISA. (Kääntäen päätänsä). Minunko serkuistani?

VOITTO. (Suudellen kättä). Ja jos — — uskallanko jatkaa — jos se olisin minä. (Kiertää kätensä Liisan ympäri).

KUSTAA. Oivallista! Tuo pannaan mieleen. (Mukailee).

LIISA. (Hellästi irtaantuen). Etteköhän vaan tuskastuisi heikkoon neitoon ja suuttuisi, jos ei hän heti käsittäisi.

VOITTO. Teihinkö suuttuisin? Mitä sanotte! Koetelkaa vaan minua! Minä olen kärsivällinen kuin lammas. Kaikki tahdon kymmenesti kertoa, saadakseni vaan kauemmin katsella Teidän kauneihin silmiinne. Oi suuri Luoja, Liisa! kuinka ihanat silmät Teillä ovat. Kuinka olen ne jättänyt tähän asti huomaamatta.

LIISA. (Nuhdellen). Te ette ylimalkaan ole paljoa minusta välittäneet.

VOITTO. Entäs tämä pikku suu! Kuinka ihana olisi kuulla sen kertovan omia sanojani! Liisa! sanokaa, sanokaa tahdotteko tulla toimeen minun kanssani?

KUSTAA. (On viimeisiä sanoja lausuttaissa tullut esiin ja nykii Voittoa nutusta).

VOITTO. Mitä nyt?

LIISA. (Pelästyen). Voi, Kustaa! (Menee pöydän luo ja ottaa kirjansa).

KUSTAA. Voitto! jo riittää.

VOITTO. (Äkäisesti). Eikä riitäkään, mene hiiteen!

KUSTAA. Minä jo tiedän, lähde nyt vaan.

VOITTO. En vielä sinne päinkään. En vielä ole loppuun päässyt. Nyt vasta pääasia tulee.

KUSTAA. Vai niin, vieläkö enemmän.

VOITTO. Arvattavasti. Laita vaan luusi pois ja kuuntele tarkasti!

KUSTAA. Vaikka vaan! Mutta älä liian kauan enää. (Menee pensaan taakse).

VOITTO. Sitä muka olisi tarvis, että tuo vielä tähän tunkeutuisi! Hän näkyy vielä mielistyvän opetukseeni. Tuhat tulimaista! nyt vasta muistanki olevani vaan Kössin puhemiehenä! Sama se, miksi valitsi hän minut opettajakseen. Liisa miellyttää minua ja enhän nyt enää voi perääntyä, kuu kerran pääsin alkuun.

LIISA. (Aikoen lähteä).

VOITTO. (Pidättäen häntä). Mihin niin kiire serkkuseni, ettehän toki lähde pois?

LIISA. Kustaalla varmaan on tärkeä asia puhuttavana teille.

VOITTO. Ei suinkaan. Vaan minulla olisi teille jotain sanottavaa. Minnekkäs tuo puheemme pysähtykään? Tuo ilkiö sekoitti kaikki ajatukseni.

LIISA. Te lupasitte tulla opettajaksi.

VOITTO. Ei siinä kaikki. Minä tahdoin myös sanoa teille — että — että te olette minulle erinomaisesti mieluinen, että minä teitä sydämestäni rakastan. (Ottaen Liisaa kädestä).

LIISA. Serkku, eihän tämä kuulu opetukseen. (Leikillisesti irrottaen kätensä).

VOITTO. Mitä Liisa! vedättekö kätenne pois, Te ette vastaa mitään.

LIISA. Minä jo lupasin mielelläni olla oppilaisenne.

VOITTO. Vaan jos minä tahtoisin vielä enempää, — olla Teidän opettajanne ja jos Te suostutte Teidän

LIISA. No serkkuseni, miksi ette jatka, mihinkä minun sitte pitää suostua?

KUSTAA. Nyt pamahtaa! kyllä minä tiedän mihin on suostuttava?

VOITTO. Liisa! en sitä saa enää hillityksi! Suostutteko ottamaan minut puolisoksenne, joka teitä kunnioittaisi, rakastaisi ja vieläpä käsillään kanteleisi.

LIISA. (Punastuen). Voitto! tätä en odottanut — te siis tahdotte?

VOITTO. Sekä tahdon, että toivon! Ja jos te suostutte, olen onnellisin kaikista luoduista! (Laskeutuu polvilleen ja suutelee Liisan kättä).

KUSTAA. Ahaa! Tuoko se olisi pää-asia. (Laskeutuu myös polvilleen).

LIISA. Nouskaa ylös! Mitä täti sanonee?

VOITTO. Se on hänen hartain toivonsa.

LIISA. Mitä veljenne on sanova?

VOITTO. Hänkö? Se on hänen suurin ilonsa; mutta mitä Te sanotte Liisa? (Nousee ylös).

LIISA. (Painaen silmänsä ales). Oikeinko te todella rakastatte minua?

VOITTO. Minä puhun täyttä totta, Liisa. Minä en tahdo teeskennellä ääretöntä rakkautta, Mutta oikein koko sydämestäni pidän teistä. Tuo varsinainen innokas rakkaus kyllä syntyy jälkeen päin, kunhan nyt vaan suosionne saavuttaisin, Liisani saatatteko minulle lempenne luvata?

LIISA. (Ojentaen kätensä). Noh! — Voitto!

VOITTO. Te siis suostutte, eikö niin?

LIISA. No olkoon niin! Minä tahdon luottaa teihin ja (katselee ympärilleen leikillisesti), meidän kesken olkoon sanottu, kohta ensi hetkestä asti olitte Te parhaassa suosiossani. Mutta te kovasydäminen, ette minua huomannutkaan!

VOITTO. Minä olin sokea narri! Vaan nyt aukeavat silmäni ja minä näen taivaan edessäni! Nyt lempeä, hellä neitoseni! nyt pikku muisku liittomme vahvistukseksi. (Suutelee häntä).

KUSTAA. Kas p—että.

Viimeinen kohta.

(Edelliset, ja Sanna on viimeisiä Voiton sanoja puhuttaessa tullut huoneesta. Kustaa on tullut lähemmäksi).

SANNA. No, Herra auttakoon! Voitto! mitä tämä merkitsee?

VOITTO. (Pelästyy ja päästää Liisan irti). Tuhhat tulimaista! — täti!

SANNA. Ja sinä seisot siinä ja annat kaikkien noin rauhallisesti tapahtua?

KUSTAA. (Salaa tädille). Voitto vaan näyttää, kuinka minun pitää tekemän.

SANNA. Vai niin! Miksi et sitä itse tee? Miksi et vielä ole serkkuasi puhutellut?

KUSTAA. Jahka joudun! Voitto esti minua, hän ei ole vielä lopussa.

VOITTO. Olenpa niinkin, veli, — nyt minä olen aivan lopussa. Hyvä täti ja veli! tässä esittelen teille morsiameni.

SANNA. Mitä tämä on?

KUSTAA. Morsiamesiko?

VOITTO. Niin, rakas, hellä morsiameni, joka suostumuksellaan on tehnyt minut onnellisimmaksi olenoksi taivaan alla.

SANNA. Kas nytpä kummia kuullaan! Sinä nait? Minä luulin Kustaan.

KUSTAA. Niin kai! Sehän se oli aikomuskin ja minä jo aloin mielistyä.

VOITTO. (Katsellen Liisaan nauraen). Vaan minä olin vielä enemmän mieltynyt.

KUSTAA. Vaan kohtasipa arpa minua.

VOITTO. Sinua arpa, minua sallimus, sinä sait mustan ristin, minä neidon, eihän yhdelle kaikkia anneta.

SANNA. Mitäs Liisa sanoo?

VOITTO. Kylläpä hän on tyytyväinen, eikö niin Liisani?

LIISA. Ellei Teillä, hyvä tätini, ole mitään sitä vastaan.

SANNA. No olkoon menneeksi. Minusta on sama kumpiko teistä naipi kunhan häitä saadaan.

KUSTAA. (Nyreissään). Se oli oikein ilkeästi tehty, Voitto. Ethän sanonut tekeväsi muuta kuin antavasi esimerkkiä. Miksikä minä sitte vaivasin ja panin frakin päälleni?

VOITTO. Tämmöisissä asioissa pitää kunkin itse ajaa asiansa.

KUSTAA. (Äkäisenä). Näin käypi kaikkien, jotka vaimoväen kanssa asioihin ryhtyvät.

VOITTO. (Liisan kanssa käsikkäin). Ei aina, pitää vaan asia oikein laittaa.

SANNA. Eikä heti pelästyä. Koetappa toinen kerta, kyllä sitte käypi paremmin!

KUSTAA. Kylläpä tässä yhdessäkin kerrassa on jo ollut liikaa. Minä en annakaan vietellä ja houkutella muuta kertaa itseäni semmoisiin houkutuksiin. Minä pysyn naimatonna kirjani ääressä ja otan silloin tällöin kulauksen pullostani. Ja niinhän se isävainajaki, siunattu olkoon hän haudassaan, sanoi: Toisen meistä täytyy naida.

MAISTERI KESÄVIERAANA.

Näytelmä II:ssä näytöksessä.

(Kuvaus Hämeestä).

Henkilöt:

Maisteri Toivola. Talon isäntä. Talon emäntä. Talon tyttö. Männistön Maisa. Kaksi vierasta miestä.

(Näyttämö kuvaa talonpoikaista tupaa. Matkustava herra tulee laukunensa tupaan, tekee hyvän päivän ja katselee asunnokseen taloa).

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

(Toivola, Isäntä, Emäntä, Tyttö).

TOIVOLA. Saisiko teillä asua tämän kesän?

ISÄNTÄ. Miks'ei, — mistäs ollaan?

TOIVOLA. Helsingistä minä olen ja nimeni on Toivola. (Kättelee emäntää, tytärtä ja isäntää, kääntyen sitte ympäriinsä katsellen, jolla aikaa isäntä viittailee emännälle ja vieraille kaikenmoisilla liikkeillä).

EMÄNTÄ. Kyllähän meillä olla saatte.

TOIVOLA. Paljonko maksaa kuukaudessa täysi hoito?

ISÄNTÄ. Niin — — enhän — hm, tuota taida sanoa.

EMÄNTÄ. Olisiko markka päivältä paljo?

TOIVOLA. Ei suinkaan.

EMÄNTÄ. Minä vaan en ole tottunut kaikkia ruokia niin fiinisti laittamaan — "sano" — "sano." —

TOIVOLA. Kylläpä siitä toimeen tullaan. Minä en vaadikaan mitään erinomaisia laitoksia, kunhan vaan ruoka on puhdasta ja tuoreen mukaista; niin kuin tuoretta lihaa, kalaa, munia ja muuta semmoista.

EMÄNTÄ. Kyllä minä koetan, kun olisi useampia, antaisin halvemmallalla asunnon, ruoan ja hoidon.

TOIVOLA. Saatan minä toimittaa muitakin, kun vaan näyttäisi tänne soveltuvan.

ISÄNTÄ. Tottahan meille taas sopii asumaan, vaikka useampikin.

TOIVOLA. Niin, — niin minäkin luulen. Minä tuon tänne siis kapineeni ja asun täältä tämän kesän, tämän kauniin järven rannalla.

ISÄNTÄ. Aukkaa täällä vaan, kyllä täällä kaloja saatte.

TOIVOLA. Minä menen noutamaan matkalaukkuni tänne. (Menee).

ISÄNTÄ. Ei sille Toivolalle tarvitse reilata kaikkia hyviä ruokia, kyllä ne herrat saavat syödä huonompaakin ja niinpä hän itsekin sanoi.

EMÄNTÄ. Mahtaako se vaan maksaa.

ISÄNTÄ. Se on tietty. Aina herrat runsaasti maksavat ja antavat vielä juomarahat ja hyvät ryypyt. Ei meidän tänä suvena tarvitse viinaa ostaa. Toivola antaa meille viinaa niin paljo, kun vain juodaan, sen saat nähdä ja saavatpa rengitkin kerran suunavauksia nyt.

EMÄNTÄ. Taitaa olla hyvä herra, tuo Toivola. — Mikkolassa asui viime suvena kumminkin oikein erinomainen mies, tukkiherra, se oli se Nordensani tai mikä sen pahuksen nimi taas olikaan. Se juotti kohta, kun tuli taloon, taikka piti semmoiset tuliaisat, että koko talon väki pylyyli ja emäntäkin sanoi saaneensa maukasta viiniä, se oli hyvä herra se.

TYTTÖ. Saa nähdä, antaako se Toivola minulle mitään?

ISÄNTÄ. Antaa kyllä. Aina herrat tytöt hyvinä pitävät.

EMÄNTÄ. Laita itsesi nyt puhtaampiin vaatteisiin ja puhu sen Toivolan kanssa finisti, niin kyllä Toivola rupee sinusta tykkämään, herrat pitävät fiineistä likoista.

TYTTÖ. Minulle täytyy tehdä pian uusia vaatteita. En minä kehtaa sen Toivolan kanssa puhua vanhoilla vaatteilla.

ISÄNTÄ. Tehdään kai niitä, mutta laittakaa huoneet puhtaiksi ja toimittakaa syömistä Toivolalle. Minä tuon aitasta sian reiden pöytään, kyllä sen kumminkin nälkä on.

EMÄNTÄ. Niin aina ja herrat tykkäävätkin niin sian lihasta, tuo koko veisi vaan! ei sille kumminkaan vähät piisaa. — Minä keitän munia, tahi keitä sinä tyttö Toivolalle munia, vaan hyvin kypsäksi. Ei ne herrat tykkää raakamaisesta.

ISÄNTÄ. Rahaa meille tulee Toivolasta ja muista herroista ja kyllä minä niitä nyljen, sen sanon ja kylläpä herroilta saakin kiskoa, ei se ole mikään synti, eikä häpeä, kun se Toivola nyt vaan tulisi. Nyt on niin kova rahanahaus, ettei sitä mistään tahdo saada. — Toivola meille taitaa antaa jo tänäpäni muutaman markan juomarahaksi ja kylläpä se hyvät tulijaiset "pistouvaa."

EMÄNTÄ. Laitetaan vaan Toivolalle valmiiksi kaikki ja pidä sinä tyttö, munista murhe.

ISÄNTÄ. Niin oikein, pankaa valmiiksi Toivolalle, kun se kumminkin pian tulee. — Kyllä se provasti Kaimanius-vainaja näemmäs sanansa piti. Hän sanoi aina: Teillä on niin kaunis talo ja kauniilla paikalla. Minä toimitan teille kesävieraita.

(Esirippu laskee).

TOINEN NÄYTÖS.

(Edelliset ja kaksi vierasta miestä).

TOIVOLA. (Istuen kiikkutuolissa sanomalehti kädessä, laulaa sävelellä "Laulajapoika").

Järven laineet ja tuima tuuli
Tuntee mun huoliani :,:
Ahtolan armas hellä helma
Kätkee mun suruani :,:
Kun istun yksin rannalla
Ja itken ikävääni
Niin silloin järven aaltoset
On mun ystäväni :,:

Toiveeni petti ja neitoni jätti
Mun järven aaltoloihin :,:
Usein olen upottanut
Kyyneleeni noihin :,:

ISÄNTÄ. (Tullen veitikkamaisesti viinapullo kädessä). Passaako ottaa ryyppy? Ei Toivolalla taida vielä kumminkaan olla parempia aineita kotona. (Ottaa ryyppyn).

TOIVOLA. Minä en käytä väkeviä juomia itseäni enkä muitakaan ihmisiä varten ja kiitän siis vaan teidänkin tarjouksestanne, nauttia en saata kumminkaan pullostanne.

ISÄNTÄ. Soo'oh! No mimmainen te olette, kosk'ette tahdo sitä hyvää tehdä, että ottaisitte, kun minä ilman maksua tällä kerralla annan ja ottaapa papitkin, jotka ovat parhaita herroja ja sentähden minäkin toisinaan otan pienen naukun ja luulin teidän tekevän samoin. Se suuri tukkiherra, jolla kuuluu olevan rahaa niin kuin muutakin paperia, oli viime suvena Mikkolassa ryyppännyt oikein miehen tavalla. (Juo puollostaan ylpeänä).

TOIVOLA. Kyllä, — kyllä maailma on vielä mustia matoja täynnä ja kauan saamme taistella viinaa vastaan, tuota hirmuhaltiaa, joka vallitsee ylhäisten hoveissa ja alhaisten hökkeleissä. Kauan saavat raittiuden harrastajat tehdä työtä isänmaassamme ennenkuin kansaamme syvälle juurtunut juoppouden pahe eli salainen kalvava tauti saada poistumaan.

ISÄNTÄ. Olisiko Toivolalla rahaa minulle antaa? On semmoinen ahtaus rahasta, kun viljakin on halpahintaista, eikä mistään saa rahaa.

TOIVOLA. Kyllä, (antaa muutaman setelin). Tässä on 20 markkaa.

ISÄNTÄ. Palkollisetkin saavat niin paljon palkkaa. (Menee).

TOIVOLA. Kirottu viina! Sinä saastainen heittiö, olet heidät turmellut ja turmelet yhä; mutta varro vaan, kerran sinun täytyy kuitenkin väistyä. Jos et ennen anna meille voittoa, kun armeijasi ovat niin suuren suuret muka ja sinä itse luulet saavasi vain hallita ja vallita, niin täytyy sinun vihdoinkin lannistua koska tohtori Tervejärki saa kansassa parannuksia toimeen.

EMÄNTÄ. (Tulee kavalan näköisenä). Ei minun sovi sentään vähällä Toivolaa pitää. Kuluu leipääkin ja muuta niin paljon. — Toivola on hyvä ja käy syömään sinne toiselle puolelle nyt.

TOIVOLA. (Varustautuu lähtemään). Johan me siitä sovimme minun tänne tullessani. Ei siitä nyt puhuta. (Menee).

EMÄNTÄ. (Yksin). Mimmainen se Toivola mahtaa olla? Onkohan se mikään herra?

MÄNNISTÖN MAIJA. (Tulee kielevänä). Hyvää päivää!

EMÄNTÄ. Päivää! Minä tässä juuri puhun itsekseni Toivolasta. Mahtaako se mikään herra ollakaan? Taitaa vaan olla joku maan kulkuri, jolla ei ole rahaa, ei muuta? Kuka ne kaikki kulkurit tietää?

MAIJA. Kaikki tässä nyt herroja on! Ohhoh.

EMÄNTÄ. Istu! — istu, että saadaan vähän jutella.

MAIJA. (Seisoa töröttää vaan vielä hetkisen). Istua saanut olen. Vai Toivola sen nimi on. Ei herroilla semmoisia nimiä ole. Kyllä minä sitä kohtakin ajattelin, kun se aivan jalkapatikassa asemaltakin tuli ja kantoi vielä laukkuansa. Minä itse katselin tuota Mattilan Mantan kanssa ja sanoin: mikä

kisälliroikko tuokin on. Niin minä juuri sanoin. Ei ne semmoiset mitään herroja ole. Mikkolan herra, se suuri tukkiherra, jolla rahaa on ja rikas kuuluu olevankin, antoi kyytimiehellensä viime suvena aina ryyppyjä ja sai mejjänki äijä siltä kerran päänsä täyteen. Semmoiset ne vasta herroja ovat. Mitä tuommoiset Toivolat! Johan minä sitä äijälle sanoin. Vai Toivola sen nimi on. Vai Toivola, kun nyt vain muistaisin. Kaikkia niitä teillekin tunkee. Johan minä sitä sanoin.

EMÄNTÄ. Sanos muuta. Minä olen ollut koko päivän niin kiukkuinen. Ei pitänyt tuliaisikaan ja ylpeä näyttää olevan. Toista oli Mikkolan herra, se suuri tukkiherra, ja antavathan laukkuryssätkin aina jotakin ja ovat niin ystävällisiä.

On kaikkia tässä maailmassa ja niin — — — (hiljaa). Nyt tulee se Toivola.

TOIVOLA. (Tulee ajatuksissaan, emäntä ja Maija, katsoen kieroon Toivolaan, menevät vitkaan näyttämöltä). Kuinkahan minulta mahtaa tässä talossa kuluu tämä kesä. Väki näyttää olevan vielä aivan raakaa ja mikä kummallinen akka lienee ollut tuo vieraskin. Olenhan kuitenkin täällä luonnon helmassa, kaukana kaupungin vilinästä, täällä Hämeen herttaisessa maakunnassa. Täällä runollisuuden maassa, jossa siintävät selät lainehtivat lehtojen lomissa. Käytän näitä mainioita maisemia hyväkseni, näitä, joille sieluni kauan on ikävöinyt.

ISÄNTÄ. (Tulee veitikkamaisesti piippunysä suussa). Tulin katsomaan, kaunis ilma siellä nyt onkin. Satoi hiukan aamulla. (Istuu).

TOIVOLA. Niinpä niin. (Istuu kiikkutuolissa). — — — Tuossa on minun kirjoittamiani kertomuksia, joista luulen saavani 200 markkaa ja tuossa on vihkonen runoelmia, jotka omalla kustannuksellani ai'on painattaa (ottaa käteensä muutaman vihkon). Oletteko te kuulleet mitään Elias Lönnrotista.

ISÄNTÄ. En.

TOIVOLA. Tässä sattuu olemaan juuri edessäni runontapainen, jonka lausuin hänen hautausjuhlassaan. (Lausuu):

Miksi seisoo kalmistolla joukko suuri suruisia? Miksi häilyy kansa tässä kyynel silmistä vuotaisa? Miksi mustalla murheen hunnulla luonto tässä verhoaa? Miksi kellot kumajaa, kaipaavasti kaikuaa? Miksi soipi Suomen kannel suruisasti näin? Siksi seisoo surun saatto kalman kartanolla nyt, Kun on meiltä miehistämme surman saaliina sortunut, rakas, hellä Eliaamme mennyt.

Siksi soipi Suomen kannel surun virttä haikeaa, Siksi hylkää sydämemme murheen tunteili' ainiaan. Pois on mennyt kansanlapsi, pois on lasten ystävä, pois on sankar' arvollinen siis on meillä ikävä. Raskaita, kaihon kaipauksen kyneleitä vuotaa nyt; surun sumut, pimeyden pilvet, murheen usvat mieleemme nyt on peittänyt. Suuri on kaatunut kansalainen, liitänyt kuolon kitahan, siitä surevi suomalainen, häntä seuraten hautahan.

Ehkä kutsui Luoja hänen pois Suomen saloilta kulkemasta. Vaikk'ei häntä nyt kanssamme ois! Ja vaikka hän on herenyt laulamasta, Elääpi kuitenkin kaikusa maine, versoaa virkeä hedelmä, kauan säilyypi oiva aine, töistä ja toimista ylevä.

Köyhänä, pienenä matalassa majassa Sammatin töllissä syntynyt on. Alhaisna, nöyränä Kurjuutta kärsien Kohonnut hän on arvohon. Hän, joka kai'utti Suomen soissa ja saloissa runottaren luomaa kannelta, hän, mi ilmoille saati somat, soreat Suomen laulut ja veisut syntyneet Suomelan sammolta. Hän on muinaisuutemme henkiin herättänyt, elomme, olomme pyrintöihin uusiin edistänyt. Hänen ovat ansiot, suuret ja monet, kansamme, kieleemme kehityksessä, hänen ovat muistot ja pyhimmät tunteet, meillekin jalossa merkityksessä.

Taivaahan taatto taitti hänen meiltä täysin tuleentuneena tähkäpäänä; täytyyhän vihdoin ihmisen näiltä murheen mustilta teiltä, aavikoilta avaroilta manalaan mennä.

ISÄNTÄ. (Haukottelee). Sopisko Toivolan — — — niin — jos passaisi — — —

TOIVOLA. (Innolla).

Täytyyhän kerran, kutsuissa Herran, tuonelan kellojen soidessa, jättää meidänkin tämä maallinen maja ja taivahasen tuonne pyrkiä. Jospahan silloin elämän illoin saisimme Eliaan vaunuilla matkustaa. Muistaas sinä suruinen suomalainen että sulta on kaatunut kansalainen, mi työssä, toimessa, meistä muista on eroavainen. — Eläös sinäki nuorukainen, pyrkiös nuori nainen toivosi samahan satamahan, jotta viimein, kun kutsuvi Luoja tuonelan tuvalle täältä

pois, onnellisena, autuaana kärkeä Hän sun vois.

Pieni, kuin sinapin siemen,
suuretki toimmemme ovatpa vain,
jos ei niissä säteile rakkaus Luojaan
ja maahamme, kansaamme ain'.

Sopisi sentään toivon
siivillä lentää
elämän ehtona
korkeuteen,
jos olisi tullut toivottu
turva — ja iloisella
mielellä saisi kohota
kirkkauteen.

Kullakin meillä on uskottu leiviskä jot' ei maahan kaivaa saa, vaan halulla hartahalla tulee meidän sitä kartuttaa. Työhön on Luoja meidät luonut luonnon suurehen salihin, Maailman katoavaan hetkeksi suonut valmistuaksemme taivaisihin.

Tänäpäni viettää pohjosen kansa sumeata surun juhlallisuutta, tänäänhän kätketään syntymäseurakunnassansa mies, minkä arvoa, oivallisuutta kertoa ei voi kielin.

Lepäös rauhassa vaipunut miesi äitisi helmassa rakkaassa! Synnyinmaasi ja kansasi liesi jo hehkuvi täydessä tulessa. Eläköön muistosi, kasvakoot istuttamat taimesi, että niistä rehottaa toivorikkaat puut. Kansamme kauan muistakoon miestä, min nimi on Lönnroth!

ISÄNTÄ. (Aikoen hitaasti lähteä). Ei ne kuulu minuun. Ei semmoiset Lömprukit. Oliko hän se pappikaan edes.

TOIVOLA. Ei hän ollut pappi; mutta kuitenkin vaikutti hän Suomessa paljoa enemmän kuin moni pappi; toisella kerralla selitänkin hänestä ja hänen töistänsä enemmän.

ISÄNTÄ. Eikö Toivolan passaisi antaa rahaa meidän pojalle, kun hän kävi viemässä Toivolan kirjan?

TOIVOLA. Minä annoin hänelle jo 10 penniä. Tässä on vielä 15 penniä.

ISÄNTÄ. Tarvitsisin minä myös rahaa, kun palkollisetkin maksaa niin paljo ja raha on niin halpaa.

TOIVOLA. (Kiivaasti). Aina vaan ruikutatte! Myykää talonne, jotta saatte rahaa!

ISÄNTÄ. Ei nyt taida olla kellään niin paljo rahoja, kun minä tahdon talostani.

TOIVOLA. Paljonko tahdotte?

ISÄNTÄ. 20,000 markkaa ja hyvät harjaiset.

TOIVOLA. Eiköhän 10,000 markkaa piisaisi!

ISÄNTÄ. (Halveksuen). Ei suinkaan Toivola ostaisi, vaikka minä myisin taloni 10,000 markallakin. Ei teillä niin paljoa rahoja ole.

TOIVOLA. Ehkäpä on sentään.

ISÄNTÄ. Tuos on käsi (lyö kädellään Toivolan käteen). Jos Toivolalla on 10,000 markkaa, niin minä annan koko taloni teille.

(Samassa tulee 2 miestä näyttämölle).

TOIVOLA. Hyvä! No niin! kuulkaa miehet, että tämä isäntä myy nyt heti minulle talonsa 10,000 markasta.

ISÄNTÄ. Annan kyllä minä taloni teille, kun Toivola vaan nyt antaa rahat, ne 10,000 minulle.

TOIVOLA. Jahah! kauppa on siis selvä pitemittä mutkitta (ottaa setelilompakon). Tässä niitä on. (Lukee 10,000 markkaa).

ISÄNTÄ. Oijoi! Kuka olis uskonut?

TOIVOLA. Rahat saatte nyt siis ja minä saan talon, kuten puhuttu on. (Antaa rahat isännälle).

ISÄNTÄ. En minä sentään tiedä.

TOIVOLA. Kyllä minä tiedän ja nämä vieraat myös tietävät, jotta kauppa on selvä. Eikö niin?

VIERAAT. Joo, kyllä se niin on, kuin herra sanoo.

TOIVOLA. Minä olen ollut aivan köyhä ja ryypiskellytkin joskus hiukan väkeviä juomia. Mutta nyt olen noin 10 vuotta ollut maistamatta väkeviä juomia ja olen sen ajan kuluessa säästänyt 10,000 markkaa, joilla nyt sain ostaa talon.

ISÄNTÄ. Minä annan rahat teille takaisin.

TOIVOLA. Antakaa vaan, jos tahdotte; mutta minä en anna taloa, sillä onhan kauppamme ollut aivan selvä. "Sanasta miestä, sarvesta härkää."

ISÄNTÄ. Minun täytyy sanoa tämän vaimolleni. (Menee suutuksissa).

TOIVOLA. Siinä nähdään, mitä juoppous, raakuus, tuhma ylpeys ja ahneus voivat vaikuttaa. Tämä isäntä esimerkiksi on luullut yksinänsä vain saavansa hallita ja vallita. Hän näkyy kunnioittavan ihmistä rikkautensa mukaan. Minua on hän pitänyt köyhänä ja siis arvottomana. Nyt saa hän kuitenkin nähdä kerran "ettei ole koiraa karvoihin katsomista". (Isäntä tulee samassa juosten ja emäntä samoin, hutkien miestänsä luudalla selkään sekä tyttö viimein perässä itkien).

EMÄNTÄ. Vai sinä, senkin lurjus!

TOIVOLA. Ystävät! Ei täällä tämmöistä elämää tarvita. Kyllä se näytelmä saa olla näyttämättäkin. Elkää toki tänne tulko tappelemaan. (Vie isännän näyttämöltä ja emäntä, yhä lyöden miestänsä luudalla, seuraa häntä pois).

TYTTÖ. (Itkien). Minun täytyy sitte lähteä kotoani, syntymäkodistani. Oi! voi!

TOIVOLA. (Palatessaan). Älä sure impi ihanainen. Minulla on nyt emännän virka avoinna. Jos haluat kanssani jakaa elämän ilot ja surut, niin katsahda tänne ja anna kätesi minulle, niin minä annan sydämeni ikuisesti sinulle! (Tyttö antaa tenhottomasti kätensä Toivolan käteen ja molemmat poistuvat näyttämöltä esiripun laskiessa.)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SINIVUOKKOJA SUOMEN SALOMAILTA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement,

you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™ .

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability,

costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

